

GYERMEKRÉSZVÉTEL
FÜZETEK 3.

A GYEREK RÉSZVÉTEL FORMÁI

Fordítás: Gerison Lansdown: *Every child's right to be heard. A resource guide on the UN Committee on the Rights of the Child General Comment No. 12.*, Save the Children UK, 2011, p. 147-150.

HINTALOVON
Gyermekegy Alapítvány

A RÉSZVÉTEL LEHETSÉGES MEGKÖZELÍTÉSEI

A részvétel sokféle formát ölthet, melyek különbözőféleképpen és szinteken vonhatják be a gyerekeket. A részvétel alábbi három tágkörű formájának mindegyike érvényes és hatásos megközelítést nyújt a 12. cikk végrehajtásához, ám különböző mértékű lehetőséget biztosít a gyerekek számára az őket érintő kérdések befolyásolására, és ennek megfelelően a felhatalmazás mértéke is eltérő. Mindhárom más-más körülmények között mondható megfelelőnek.

Konzultatív részvétel

Olyan folyamat, amelyben a felnőttek kikérik a gyerekek véleményét annak érdekében, hogy megismerjék és megértsék a gyerekek életét és tapasztalatait.

Az alábbiak jellemzik:

- felnőtt kezdeményezi
- felnőtt vezeti és irányítja
- a gyerekek számára nem biztosít lehetőséget, hogy befolyásolják az eredményeket

Ennek következményeképpen nem teszi lehetővé a döntéshozatali folyamatok gyerekekkel történő megosztását, illetve részükre való átadását. Ugyanakkor elismeri, hogy a gyerekek olyan szakértelemmel és perspektívákkal rendelkeznek, amelyeknek befolyásolniuk kell a felnőttek döntéshozatalát.

A konzultáció megfelelő eszköz arra, hogy a gyerekek véleményét nyilváníthassanak - például egy kutatás során - a tervezési folyamatokban, jogszabályok, irányelvek vagy szolgáltatások kidolgozásakor, illetve az egyes gyerekeket érintő döntésekben a családon belül, az egészségügyben vagy az oktatásban, vagy tanúként bírósági vagy közigazgatási eljárásokban. A konzultációs folyamatok bármilyen életkorú gyerekek, köztük a nagyon fiatal gyerekek véleményének megismerésére is alkalmazhatók, és nem korlátozhatóak csupán azokra, akik képesek részt venni „felnőtt” kommunikációs formákban. A módszereket a gyerekek fejlődő képességeihez kell igazítani.

Számos különböző mechanizmus alkalmazható a gyerekekkel való konzultációra, többek között:

- online felmérések
- kortárs kutatás
- konzultációs folyamatok az iskolarendszeren keresztül
- fókuszcsoportok meghatározott gyerekcsoportokkal a számukra különösen releváns területeken, például a vidéki közösségek gyerekeinek közlekedéshez való hozzáférése, a lányok hátrányos megkülönböztetése az iskolában, a munkavállaló gyerekekre vonatkozó védő foglalkoztatási jogszabályok megfelelése
- országosan szervezett események, találkozók illetve konferenciák
- többszintű konzultáció a helyi gyerekek csoportjainak bevonásával, nemzeti fórumokra történő bevezetésével

A gyerekeket közvetlenül be kell vonni a részvételi módszerek kiválasztásába annak érdekében, hogy azok elérhetőek és gyerekbarátok legyenek.

Együttműködő részvétel

Ez a részvételi forma nagyobb fokú partnerséget biztosít a felnőttek és a gyerekek között, lehetőséget nyújt aktív részvételre a döntés, kezdeményezés, projekt vagy szolgáltatás bármely szakaszában.

Az alábbiak jellemzik:

- felnőtt kezdeményezi
- gyerekekkel való partnerség
- gyerekek felhatalmazása a folyamat és az eredmények alakítására
- a gyerekek növekvő szintű önálló cselekvésének lehetővé tétele egy bizonyos időtartam alatt.

Az együttműködésen alapuló részvétel magában foglalhatja a gyerekek bevonását a különböző folyamatokba, így a kutatások tervezésébe és megvalósításába, jogszabályok kidolgozásába, a kortársak tanításába és a nekik nyújtott tanácsadásba, a konferenciákon való részvételbe, illetve a testületekben vagy bizottságokban való képviseletbe. A családon belül, az oktatásban és az egészségügyben hozott egyéni döntések lehetnek inkább együttműködési, mint konzultatív jellegűek, és a gyerekeket szélesebb körűen bevonhatók a döntéshozatali folyamatokba. Az együttműködésen alapuló részvétel lehetőséget nyújt közös döntéshozatalra a felnőttekkel, továbbá arra is, hogy a gyerekek befolyásolják mind a folyamatot, mind az eredményeket bármely adott tevékenység során.

A konzultatív folyamatok együttműködő folyamatokká tehetők, például egy kutatási projekt során, az alábbiak révén:

- lehetővé téve, hogy a gyerekek határozzák meg a releváns kérdéseket
- lehetőséget nyújtva, hogy a gyerekek segítsenek a kutatás módszertanának kidolgozásában
- ösztönözve, támogatva és lehetővé téve, hogy a gyerekek maguk is kutatók legyenek
- a gyerekeket bevonva az eredményekkel kapcsolatos megbeszélésekbe, azok értelmezésébe és a jövőre gyakorolt következményekkel kapcsolatos egyeztetésekbe.

Gyerekek által vezetett részvétel

Ez az a forma, ahol a gyerekek lehetőséget illetve teret kapnak, hogy tevékenységeket kezdeményezzenek és önmaguk érdekében felszólalhassanak.

Az alábbiak jellemzik:

- a gyerekek saját maguk azonosítják az aggodalmat keltő kérdéseket
- a felnőttek inkább segítők, mint vezetők
- a gyerekek irányítják a folyamatot.

A gyerekek egyénileg is kezdeményezhetnek intézkedéseket, például iskolaválasztást, orvosi tanács kérését, jogaik bírósági úton történő érvényesítését, vagy panaszkezelési mechanizmusok alkalmazását.

Saját szervezeteik létrehozásával és irányításával is kezdeményezhetnek fellépést a jogszabályok elemzése, érdekképviselés és figyelemfelkeltés céljából; a kortársak képviselése és oktatása valamint a médiához való hozzáférésük révén. A felnőttek szerepe a gyerekek által vezetett részvételben az, hogy segítőként, erőforrás-szolgáltatóként, technikai asszisztensként és gyermekvédelmi dolgozóként járjanak el annak érdekében, hogy a gyerekek elérhessék saját céljaikat.

HINTALOVON

Gyermekjogi Alapítvány

Készítette:

Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány

www.hintalovon.hu